

בתי כנסת יהודיים ברובע היהודי

עונה מומלצת: כל השנה.

התאמת המסלול: לכל המשפחה.

קושי המסלול: קל מאוד!

אורך המסלול: שני קילומטר

מפה: מפה עירונית טובה של ירושלים

הגעה מהכניסה לירושלים: מהכניסה לירושלים ממשיכים בשדרות זלמן שזר (בניני האומה) ושדרות בן צבי. נוסעים לאורך גן סאקר עד הפניה שמאלה לרחוב רמב"ן (מתחת לבנייני וולפסון), דרך רחוב רופין, שוב רמב"ן, ימינה ברחוב ארלוזורוב, שמאלה בשדרות בן מימון וימינה ברחוב קרן היסוד שהופך בהמשכו לרחוב דוד המלך. בקצה רחוב המלך דוד פונים שמאלה אל רחוב דוד רמז. חולפים על פני החאן ותחנת הרכבת הישנה. חולפים על פני ברכת הסולטאן ומתעלמים מהפניה ימינה להר ציון. בכיכר פונים ימינה בכביש העולה לעבר החומות ושער יפו. נוסעים לאורך לאחר שעוברים את שער יפו ממשיכים עם הכביש הצמוד לצדן הפנימי של החומות עד חניון הרובע היהודי.

המסלול מעגלי – אין צורך בהקפצת רכבים.

ציוד נדרש: ביגוד צנוע, כיסוי ראש לגברים.

ממגרש החנייה הולכים ברחוב חב"ד, המאפשר להתרשם משרידי הקרדו הביזאנטי הפתוח. מול הקארדו יורדים בכמה מדרגות אל רחבת בית כנסת "החורבה". במקום שבו ניצב בית הכנסת השתרעה לפני "חצר האשכנזים" ברובע היהודי בירושלים. בשנת 1700, כשהגיעו לכאן מאות מאנשיו של רבי יהודה החסיד החליטו להקים במקום בית כנסת, אלא שכספם תם. שכניהם הספרדים סירבו לסייע וכך לוו כסף משכניהם המוסלמים. ניסיון הבנייה כשל מחוסר תקציב ומפאת פטירתו של רבי יהודה והנושים המוסלמים תבעו את שלהם. לקהילה לא הייתה דרך להשיב את חובם. בסופו של דבר פקעה סבלנותם של המוסלמים והם שרפו את החצר והרסו אותה כליל. האשכנזים נמלטו מהעיר ומפאת אימתם במשך כמאה שנים הקפידו לבוא בשעריה של ירושלים מחופשים לספרדים. החצר נותרה בחורבנה והתפרסמה בכינויה "חצר חורבת רבי יהודה החסיד" עד עליית תלמידי הגר"א במאה ה-19. הגר"א ראה בבניית ירושלים פתח לגאולה והנחיל זאת לתלמידיו. תחילה הוקם במקום בית כנסת קטן ואחר כך הוחלט להקים בית כנסת מפואר תחתיו. בנייתו של "בית יעקב בחצר חורבת רבי יהודה החסיד" הסתיימה ב-1864 ושמו העממי נקרא "החורבה". המבנה ניצב במלוא תפארתו עד מלחמת העצמאות, כשפיצוץ של הלגיון הירדני הצדיק את שמו. לאחר מלחמת ששת הימים שוחזרה אחת הקשתות שתמכו בכיפה. היא ניצבה בדד עד ראשית עבודות השחזור ב-2006. בשנת 2010 הסתיימה פעולת השחזור של המבנה ומאז הוא פתוח למבקרים (קבוצות ובודדים, בתיאום מראש בלבד) - לטלפון 02-6265900 שלוחה 106. תשלום: ילד וכן גמלאי/חייל/סטודנט - 15 ₪, מבוגר - 25 ₪. מועדי פתיחה: ימים א'-ה' שעות: 09:00-17:00.

יותם יעקבסון

הרצאות, צילום וכתיבה, הדרכה בארץ
ולאורך נתיבי הסחר הקדומים באסיה

בקצה המזרחי של הרחבה נמצאת סמטת הקראים, שבצידה בית הכנסת של הקראים ושרידיו של בית הכנסת "תפארת ישראל". גם בית הכנסת הזה פוצץ אף הוא על ידי הירדנים בתש"ח. מסופר שכשהקיסר פרנץ יוזף ביקר במקום בשנת 1869 התפלא שהמבנה לא גמור. החליטו לנצל את ההזדמנות והסבירו לו שהמבנה "הסיר כובעו לכבודו". הבין הקיסר את הרמז ותרם מכספו להשלמת הכיפה משרידי בית הכנסת "תפארת ישראל" ניתן לרדת במדרגות אל רחוב תפארת ישראל ולהמשיך במדרגות עד הכותל. בדרך חזרה, כשפונים ברחוב משמרות הכהונה לעבר החנייה, חולפים על פני ארבעת בתי הכנסת הספרדים הנחבאים (פתוח בכל כל יום מהשעה 9-16 וביום שישי 9-13. כניסה בתשלום לאדם 10 ש"ח/ פנסיונר/ילדים 7 ש"ח. קבוצות בתאום מראש. פרטים: 02-6280592): יוחנן בן זכאי, האיסטנבולי, אליהו הנביא והאמצעי. ארבעת בתי הכנסת הם מייסודם של גולי ספרד שהגיעו ארצה בראשית המאה ה-16 לסה"נ. רבה ביותר הייתה חשיבותו של בית הכנסת רבן יוחנן בן זכאי רבה, שבו ממונה הראשון לציון, ושבו הוחזקו שופך ופך שמן זית שנועדו לשרת את המשיח בבואו. בתי הכנסת הוחרבו אף הם על ידי הירדנים, אך שוקמו בהדרגה.

עודכן בתאריך: 22.10.2011

כל הזכויות שמורות © ליותם יעקבסון